

Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16593>

Özet

Akademisyenlere Yönelik **Mobbing** Ölçeği, yükseköğretim kurumlarında çalışan akademisyenlerin maruz kaldığı psikolojik taciz davranışları ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir ölçektir. Ölçek, 2014 yılında Çögenli ve Asunakutlu tarafından yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda son halini almıştır. Toplam 23 maddeden ve beş ana alt boyuttan oluşan bu araç, akademik ortamdaki zorbalığın farklı veçhelerini (iletişim, sosyal ilişkiler, itibar, mesleki durum ve psikolojik sağlık) kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi hedefler. Elde edilen yüksek **Cronbach's Alpha** katsayısı ($\alpha=0.970$), ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Akademisyen, Mobbing, Psikolojik Taciz, İleri Zorbalık, Ölçek Geliştirme, Güvenirlik, Geçerlik, Yükseköğretim.

Yazarlar

Mehmed Zait Çögenli, Tuba Asunakutlu.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, üniversite ve benzeri yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademik personelin, çalışma ortamlarında karşılaştıkları **mobbing** davranışlarının yoğunluğunu ve türünü bilimsel yöntemlerle tespit etmektir. Bu ölçek, akademik personel üzerinde uygulanan sistematik psikolojik taciz eylemlerini beş farklı kategori altında inceleyerek, bu tür olumsuzlukların akademik kariyer ve kişisel iyi oluş üzerindeki etkilerini anlamaya yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçeği, ileri psikolojik tacizini (mobbing) akademik bağlamda ele alan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Ölçek, toplam 23 madde ve bu maddelerin toplandıktan sonra 5 ana alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, akademik yaşam ve profesyonel kimliğin farklı alanlarına yöneltilen saldırılarını temsil etmektedir:

Kendini Gösterebilmeye ve İletişime Yönelik Saldırıları (6 madde)

Sosyal İlişkilere Yönelik Saldırıları (4 madde)

İtibara Yönelik Saldırıları (3 madde)

Mesleki Duruma Yönelik Saldırıları (7 madde)

Kişinin Psikolojik Sağlığına Yönelik Saldırıları (3 madde)

Bu beş faktör, uluslararası literatürde kabul gören ve mobbingin temel bileşenlerini oluşturan sistematik zorlayıcı davranışlar kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla **faktör analizi** (AFA) uygulanmıştır. Analiz öncesinde, verilerin faktör analizine uygunluğu değerlendirilmiştir.

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Uygunluğu: KMO değeri 0.889 olarak bulunmuştur. Bu değer, verilerin faktör analizi için oldukça uygun olduğunu göstermektedir.

Barlett Testi: Barlett Küresellik Testi manidar bulunmuştur ($p < 0.001$). Bu sonuç, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olduğunu doğrulamaktadır.

Verilerin uygunluğunun belirlenmesinin ardından, başlangıçta 41 madde ile yapılan analizde, boyut tanımlaması yapılmadan temel bileşenler analizi (PCA) gerçekleştirilmiştir. Faktörlerin netleştirilmesi için **varimax döndürme tekniği** kullanılmış ve bu süreç sonucunda ölçek 5 alt boyut ve 23 maddeye indirilmiştir.

Güvenirlilik

Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçeği'nin iç tutarlılığı, **Cronbach's Alpha** katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek bulunmuştur, bu da maddelerin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Genel Güvenirlilik Katsayısı:

Tüm Ölçek için Cronbach's Alpha (α) = 0.970

Alt Boyut Güvenirlilik Katsayıları:

Kendini Gösterebilmeye ve İletişime Yönelik Saldırıları ($\alpha = 0.899$)

Sosyal İlişkilere Yönelik Saldırıları ($\alpha = 0.917$)

İtibara Yönelik Saldırıları ($\alpha = 0.821$)

Mesleki Duruma Yönelik Saldırıları ($\alpha = 0.911$)

Kişinin Psikolojik Sağlamlığına Yönelik Saldırıları ($\alpha = 0.740$)

Tüm alt boyutların güvenirlilik katsayıları kabul edilebilir veya mükemmel düzeyde olup, ölçeğin farklı mobbing türlerini ayrı ayrı güvenilir bir şekilde ölçme yeteneğine sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinde, başlangıçta hazırlanan 41 maddelik taslak üzerinden **açılmaya** **faktör analizi** (AFA) uygulanmıştır. Bu analiz, temel bileşenler analizi (PCA) yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analizin amacı, maddeler arasındaki ilişkileri inceleyerek, ölçülmek istenen psikolojik yapıyı en iyi temsil eden temel boyutları ortaya çıkarmaktır.

Yapılan faktör döndürme işlemi (Varimax) sonucunda, ölçeğin 5 faktörlü bir yapı sergilediği belirlenmiştir. Bu analizler neticesinde düşük faktör yüküne sahip veya birden fazla faktöre yüklenen maddeler elenerek madde sayısı 23'e düşürülmüştür. Bu 23 madde, mobbingin akademik ortamdaki beş temel görünümünü temsil eden nihai alt boyutları oluşturmuştur.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Öz Bildirim)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Akademisyenler

Yaş Grubu: Yetişkin (Akademik Personel)

Popülasyon Detayları: Yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanları ve araştırmacılar.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert tipi** derecelendirme kullanılarak yanıtlanmaktadır. Yanıt seçenekleri şunlardır:

Hiçbir Zaman (1)

Nadiren (2)

Bazen (3)

Genellikle (4)

Her Zaman (5)

Anahtar Kelimeler

Akademik Yaşam, Mobbing Alt Boyutları, Güvenirlilik Katsayısı, Varimax Döndürme, Temel Bileşenler Analizi, Uşak Üniversitesi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mehmed Zait Çögenli

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: mzahid.cogenli@usak.edu.tr

Yazın Adresi: Uşak Üniversitesi.

Yazın, Ücretler ve Test Yılı

Test Yılı: 2014 (Geçerlik ve güvenirlik çalışması yayınlanma yılı).

Kullanım Yüzölçümü: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik araştırmalar için genellikle ücretsizdir, ancak yazar onayı gereklidir.

PDF Dosyası: Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [akademisyenlere-yonelik-mobbing-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Çögenli, M. Z., ve Asunakutlu, T. (2014). Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 92-105.

Akademisyenlere Yönelik Mobbing Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek, beş alt boyut altında toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Madde dağılımı alt boyutlara göre aşağıdaki gibidir:

Kendini Gösterebilmeye ve İletişime Yönelik Saldırıları: 6 madde

Sosyal İlişkilere Yönelik Saldırıları: 4 madde

İtibara Yönelik Saldırıları: 3 madde

Mesleki Duruma Yönelik Saldırıları: 7 madde

Kişinin Psikolojik Sağlamlığına Yönelik Saldırıları: 3 madde